

себе роль селекційного фільтру. Результатом такого відбору є реалізація однієї з біфуркаційних структур.

Отже, в процесі взаємодії різних суб'єктів суспільства в формі як конкуренції, так і кооперації відбираються ті типи соціальних відносин що сприяють вирішенню суспільних протиріч і подальшій демократизації політичної сфери буття соціуму.

Література:

1. Даніл'ян О.Г. Соціальні протиріччя в посттоталітарних системах. Методологія дослідження та розв'язання. – Харків: ХВУ, 1998. – 253 с.

*Балджи М. Д. – канд. геогр. н.
(Одеса)*

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗИТКУ СУСПІЛЬСТВА

На протязі тривалої історії людства вважалося, що природа є невичерпним джерелом багатства, що сила людського розуму проявляється у здатності присвоювати це багатство у як можна більшому об'ємі і як можна більш ефективно. Таке споживче відношення до природи привело до її погіршення та радикальних змін. Природа має не тільки обмежені ресурси, але й в самій природі відбувається порушення екологічної рівноваги, які відбуваються таким чином і в таких масштабах, що можуть поставити під загрозу життя людини. В контексті такого підходу необхідні нові обміркування розвитку і посилення відповідальності окремих людей і суспільно-політичних органів за зберігання природного середовища.

Нове осмислення розвитку людства вказує на те, що економічний зріст є головним фактором деградації природного середовища і підкреслює необхідність відмови від пошуків альтернативних способів розвитку, які призводять до деградації природного середовища, тому необхідно мати знання про вплив окремих видів діяльності на природне середовище. Суспільна діяльність, яка виходить з цих знань і має чітко сформульовану мету, повинна сприяти здійсненню програм розвитку, які охоплюють культуру, традиції, міжнародне співтовариство та моральне виховання. При пошуках альтернативних гуманістичних принципів необхідно подолати розрив між знаннями і мораллю, наукою і етикою. Тобто утворити нові моральні цінності, які б відповідали новій екологічній ситуації та суспільній потребі стосовно захисту оточуючого середовища. Здійснення такої нової моральності приведе до необхідності формування екологічної свідомості і розвитку екологічної культури.

Екологічна свідомість містить не тільки знання про стан та зміни в природі, а й розуміння можливих шляхів і способів рішення екологічних проблем. Вона виникає в той період, коли відношення суспільства до природи призведе до порушення екологічної рівноваги в природі, до

екологічної кризи. Екологічна свідомість – це не тільки усвідомлення обмеженості природи, могутності і влади людини над нею, а й результат усвідомлення того, що джерела енергії і сучасні умови життя людини можуть змінитися на тривалий час або зникнути назавжди. Для того, щоб таке не відбулося, необхідно узгоджувати мету існування людини і способи задоволення екологічних потреб.

Екологічна свідомість формує не тільки наші уявлення про співвідношення природи і суспільства, про порушення екологічної рівноваги та про необхідність захисту природи, а й про готовність окремих людей і суспільних груп приймати участь в охороні природи. Вона містить наші уявлення про екологічну ситуацію, її ціннісне визначення і дії, які необхідно здійснити для досягнення необхідного екологічного стану. Згідно вказаного, екологічну свідомість, у змістовному плані, характеризують три основних елементи: екологічні знання, оцінка екологічної ситуації і екологічна поведінка. Екологічні знання – основний елемент екологічної свідомості. Це усвідомлення сутності відношень в системі “суспільство – людина – техніка – природа”. Оцінка екологічної ситуації визначається системою цінностей суспільства, в якій розвивається екологічна свідомість і проявляється відношення суспільства до оточуючого середовища. А це значить, що існують різні думки по екологічним питанням в кожному конкретному суспільстві. Екологічна поведінка пов’язана з тим, які конкретні дії суспільства і окремих людей здійснюються по рішенню екопроблем. Таким чином, окремі люди узгоджують свою поведінку з екологічною ситуацією. В той же час, бажана екологічна поведінка виступає як наслідок впливу об’єктивних і суб’єктивних факторів (особливостей особистості, потребами людини, можливостями їх вповільнення). Тому для бажаної екологічної поведінки необхідно розвивати у людей почуття впевненості в своїх силах і оптимізм.

Література:

1. Крисаченко В. С. Екологічна культура. Теорія і практика. – К.: Заповіт, 1996. – 318 с.
2. Маркович Д.Ж. Социальная экология.– М.: Изд-во РУДН, 1997. – 436 с.
3. Цікало А. Л., Черная Т. Г. Основы экологической культуры. – Одесса: Изд.-во ОГАХ, 2001. – 102 с.

*Барвинский А.А. – к. ист. н.
(Сумы, СумГУ)*

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ КАК ГАРАНТИЯ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ НА ПРИНЦИПАХ РАВНОП- РАВНОГО ПАРТНЕРСТВА

В наши дни расхожим стал термин «глобализация» под которым подразумевают как проблемы, затрагивающие мир в целом, так и послед-